

4.9.2018

128/2010

VALTIONEUVOSTON ASETUS VÄESTÖTIETOJÄRJESTELMÄSTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Pääasiallinen sisältö

Väestötietojärjestelmästä annettuun valtioneuvoston asetukseen (128/2010, jäljempänä *väestötietoasetus*) ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, jotka johtuvat vuonna 2016 voimaantulleesta isyyslaista (11/2015) sekä vuonna 2019 voimaantulevasta äitiyslaisista (253/2018). Lisäksi muutoksia aiheuttaa ulkomaalaishallinnon uudelleenorganisointi sekä muutokset maistraattien välisessä toimivallanjaossa. Edelleen ehdotetaan muutosta kiinteistöjä koskeviin tietoihin niin, että väestötietojärjestelmässä voitaisiin ottaa käyttöön pysyvä huoneistotunnus.

2. Asetuksenantovaltuus

Asetus annetaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009, jäljempänä *väestötietolaki*) 10 §:n 1 momentin, 13 §:n 2 momentin, 14 §:n 2 momentin, 16 §:n 2 momentin, 21 §:n 3 momentin sekä 22 §:n 4 momentin nojalla.

3. Ehdotetut muutokset

Aviolapsen käsitteestä luopuminen

Perheoikeudellista asemaa koskevista tiedoista säädetään väestötietoasetuksen 7 §:ssä. Tällä hetkellä 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan lapsen ja vanhemman perheoikeudellista asemaa koskevat tiedot talletetaan väestötietojärjestelmään tietäen, että lapsi on aviolapsi. Uusi isyyslaki tuli voimaan 1.1.2016 ja samassa yhteydessä kumottiin laki isyyslain toimeenpanosta. Tämän lainmuutoksen myötä aviolapsen käsitteen säännöspohja kumottiin. Asetuksessa tulisi käyttää käsitteitä, jotka löytyvät voimassaolevasta laista.

Näin ollen väestötietoasetuksen 7 §:n 1 momentin 1 kohta ehdotetaan muutettavaksi niin, että se vastaa isyyslain 2 §:n 1 momentin muotoilua. Aiemmin käytetty käsite ”aviolapsi” korvattaisiin ilmaisulla ”lapsi on syntynyt avioliiton aikana”.

Lapsen äitiyden vahvistaminen

Äitiyslaki on vahvistettu 20.4.2018 ja sen on tarkoitus tulla voimaan 1.4.2019. Lain voimaantulon myötä on mahdollista vahvistaa lapsella olevan toinen äiti nykyistä helpommin. Perheensisäistä adoptiota ei enää pidetä edellytyksenä äitiyden vahvistamiselle. Tämän myötä perheoikeudellista asemaa koskevien tietojen tallettamista väestötietojärjestelmään sääntelevän väestötietoasetuksen 7 §:n 1 momenttiin tulisi lisätä uusi kohta lapsen äitiyden vahvistamisesta. Kun lapsen äitiys vahvistetaan äitiyslain mukaisesti, tehtäisiin tästä automaattisesti merkintä väestötietojärjestelmään.

Yllä kuvatuin perustein väestötietoasetuksen 7 §:n 1 momenttiin ehdotetaan uutta 4 kohtaa lapsen äitiyden vahvistamisesta. Äitiyden vahvistaminen lisättäisiin isyyden vahvistamista koskevan 3 kohdan jälkeiseksi kohdaksi niin, että ne muodostavat loogisen kokonaisuuden. Samalla 7 §:n 1 momentin kohtien numerointi muuttuisi siten, että nykyiset 4-7 kohdat siirtyisivät 5-8 kohdiksi.

Paikallispoliisin toimivalta

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (myöhemmin *väestötietolaki*) 22 §:ää on muutettu 25.8.2016 annetulla lailla (504/2016) siten, että paikallispoliisi on poistettu pykälässä mainituista viranomais-tahoista, joilla on oikeus päättää ulkomaan kansalaista koskevien tietojen tallettamisesta väestötietojärjestelmään. Muutos liittyy ulkomaalaishallinnon uudelleenorgani-soimiseen, jonka yhteydessä aiemmin poliisille kuuluneet ulkomaalaisten oleskelulu-piin liittyvät tehtävät on siirretty Maahanmuuttovirastolle. Tästä syystä viittaukset paikallispoliisin toimivaltaan on poistettu väestötietolain 22 §:stä tarpeettomina.

Paikallispoliisilla ei näin ollen ole enää toimivaltaa tallettaa ulkomaalaisia koskevia tietoja väestötietojärjestelmään. Muutos edellyttää sitä, että myös väestötietojärjes-telmästä annetusta valtioneuvoston asetuksesta tulee paikallispoliisia koskevat viit-taukset poistaa.

Väestötietoasetuksen 20 §:n 3 momentin ja 44 §:n 1 momentin 3 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaukset paikallispoliisin tehtävään ulkomaalaisten tietojen talletta-misessa.

Ulkomaan kansalaisen syntymävaltion ja syntymäpaikan tallettaminen

Verohallinnon ja Maahanmuuttoviraston rekisteröidessä ulkomaan kansalaisen säh-köisesti suoraan väestötietojärjestelmään, on aikaisemmin talletettu myös tieto henki-lön syntymävaltiosta ja ulkomaisesta syntymäpaikasta. On kuitenkin selvinnyt, että tiedot eivät ole aina perustuneet luotettavaan asiakirjaan, mistä on aiheutunut ylimää-räistä korjaustyötä maistraateissa. Ongelma ratkaistiin luopumalla näiden tietojen tal-lettamisesta. Tästä syystä väestötietoasetuksen 20 §:n 3 momentista ehdotetaan pois-tettavaksi kohdat ulkomaan kansalaisen syntymävaltion ja syntymäpaikan tallettami-sesta.

Kiinteistön muodostusta koskevien tietojen tallentamisesta luopuminen

Asetuksen 21 §:ssä säädetään kiinteistöä ja muuta rekisteriyksikköä koskevien tieto-jen tallentamisesta väestötietojärjestelmään. Pykälän toisen momentin 5 kohdan mu-kaan väestötietojärjestelmään talletetaan kiinteistön ja muun rekisteriyksikön muo-dostusta koskevat tiedot. Näiden tietojen tallettamisesta ehdotetaan luovuttavaksi.

Aiemmin käytössä olleiden osin manuaalisten ylläpitomenetelmien johdosta muodos-tustietojen laatu väestötietojärjestelmässä on heikkoa. Maanmittauslaitos uudisti vuonna 2014 kiinteistötietojärjestelmän ja otti siinä yhteydessä käyttöön niin sanotun pysyvän kiinteistötunnuksen. Väestötietojärjestelmässä tehtiin tätä vastaavat uudis-tukset väestötietojärjestelmän rakennus- ja kiinteistötietojen kokonaisuudistushank-

keessa (RaKi-hanke) ja muuttuvien kiinteistötunnusten ylläpito lopetettiin uudistuksen käyttöönoton yhteydessä marraskuussa 2014. Tässä yhteydessä oli tarkoituksenmukaista käytännössä lopettaa myös kiinteistöjen muodostustietojen ylläpito. Tällöin väestötietojärjestelmään talletetut kiinteistöyksiköiden ja muiden rekisteriyksiköiden muodostustiedot talletettiin ylläpidon lopettamishetken tilanteesta erilliseen tuotantokopiokantaan. Edellä mainitussa tietokannassa ovat talletettuina myös kaikki vanhat väestötietojärjestelmän rakennus-, huoneisto- ja hallintoaluetiedot. Kiinteistönmuodostustietojen kaksinkertainen ylläpito väestötietojärjestelmässä oli epätarkoituksenmukaista, koska tiedot löytyivät ajantasaisina kiinteistötietojärjestelmästä.

Muutoksella toteutettaisiin perusrekisteriperiaatetta, jonka mukaan tiedot tallennetaan vain kerran ja tietoja käytetään suoraan primäärirekisteristä. Tietojen kahdenkermaisesta kopioinnista perusrekisteristä toiseen luovutettiin.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 20 §:n 1 momentin mukaan väestötietojärjestelmään talletetut henkilötiedot säilytetään pysyvästi. Saman pykälän 3 momentin mukaan väestötietojärjestelmän kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietojen säilyttämisestä ja poistamisesta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tietojen säilyttämisestä on lisäksi voimassa, mitä asiakirjojen säilyttämisestä on erikseen säädetty arkistolaissa (831/1994) tai sen nojalla annetussa asetuksessa tai määräyksessä. Asetuksella ei ole säädetty kiinteistöjä koskevien tietojen säilyttämisestä tai poistamisesta tarkemmin. Kun kiinteistön muodostumista koskevien tietojen tallettamisesta luovutaan, voidaan järjestelmään jo talletetut tiedot poistaa, jollei arkistolaissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa tai määräyksessä muutoin säädetä tai määrätä.

Väestötietoasetuksen 21 §:n 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi 5 kohta kiinteistön tai muun rekisteriyksikön muodostamista koskevien tietojen tallettamisesta. Tällöin 21 §:n 2 momentin kohtien numerointi muuttuisi siten, että nykyiset 2 momentin 6-9 kohdat siirtyisivät 5-8 kohdiksi.

Huoneistotunnuksen määritelmän muuttuminen

Huoneistotunnuksesta säädetään väestötietoasetuksen 26 §:ssä. Huoneistotunnus on yksi väestötietojärjestelmän keskeisimpiä tietoja osoiteyhteyden kautta ja henkilöiden osoitteita luovutetaan väestötietojärjestelmän tietopalveluissa koko yhteiskunnan käyttöön laajasti. Tarve pysyväälle huoneistotunnukselle (PHT) on tullut ensisijaisesti AS-REK-hankkeesta, jossa luodaan valtakunnallinen sähköinen osakehuoneistorekisteri. Tässä järjestelmässä PHT tulee toimimaan fyysisten huoneistokohteiden tiedonhallinnan perustana, kun osakehuoneistorekisterin osakeyhtiön huoneistotietoihin kytketään PHT:n avulla erityisesti VTJ:n huoneistojen osoitetieto sekä muita huoneiston ominaisuustietoja. [Täydennetään HE:n numerolla, kun annettu]

PHT:n käyttötarkoitusta voidaan verrata pysyvään rakennustunnukseen. Toisin sanoen PHT:ta voidaan tulevaisuudessa hyödyntää VTJ:n huoneiston ensisijaisena tunnistetietona yhteiskunnassa järjestelmien ja rekisterien välisessä tietojen vaihdossa sekä linkityksessä. PHT tulee luoda kaikille vanhoille ja uusille huoneistoille. PHT tulee saada myös kunnan rakennusvalvonnan käyttöön, jotta huoneistotietojen yksilöinti olisi

mahdollista laajasti yhteiskunnassa. Jotta kuntien tietojärjestelmä- ja prosessimuutokset saadaan tehtyä, edellyttää se vaiheittaista käyttöönottoa.

Väestötietoasetuksen 26 §:n huoneistotunnuksen määritelmää ehdotetaan muutettavan vastaamaan pysyvän huoneistotunnuksen määritelmää.

Huoneiston muiden tunnistetietojen tallettaminen

Pysyvän huoneistotunnuksen ohella väestötietojärjestelmään voitaisiin myös jatkossa merkitä muina huoneiston tunnistetietoina nykyiseen huoneistotunnukseen kuuluvat tiedot, joista säädetään nyt asetuksen 26 §:ssä. Tällaisina tietoina voitaisiin tallettaa huoneiston osoitteeseen kuuluva porraskirjain sekä huoneistonnumero tai asunnon numero. Lisäksi olisi mahdollista tallettaa huoneiston jakamista osoittava kirjain, joka liitetään huoneistoin tunnisteseen jaettaessa alun perin yhteen huoneistoon kuulunut tila kahdeksi tai useammaksi erilliseksi huoneistoyksiköksi. Väestötietoasetukseen ehdotetaan uutta 26 a §:ää huoneiston muista tunnistetiedoista.

Ulkomaan kansalaista koskevien tietojen varmistaminen

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 19/2018) lain 9 §:n on ehdotettu lisättävän uusi kohta siten, että nykyisestä 3 momentista tulee uusi 4 momentti. Tämä edellyttää väestötietoasetuksen muuttamista niin, että sen 29 §:n 2 momentissa viitattaisiin väestötietolain uuteen 4 momenttiin 3 momentin sijaan. Näin olleen väestötietoasetuksen 29 §:n 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus kohdistetaan uuteen 9 §:n 4 momenttiin. [Teksti päivitetään lausuntokierroksen jälkeen, kun HE:n käsittely eduskunnassa on päättynyt.]

Maistraattien välisen toimivallanjaon muuttaminen

Maistraattien välisestä toimivallanjaosta säädetään väestötietoasetuksen 44 §:ssä. Ulkomaalaisten tietoja tallettavien muiden viranomaisten, tällä hetkellä siis Maahanmuuttoviraston ja Verohallinnon, tallettamien tietojen korjauksista ja näiden viranomaisten neuvonnasta vastaavat tällä hetkellä Uudenmaan maistraatti ja Kaakkois-Suomen maistraatti 44 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan. Tehtävä on tarkoituksenmukaista keskittää yhteen maistraattiin. Maistraattien kesken on sovittu tehtävän keskittämisestä Kaakkois-Suomen maistraattiin, mistä syystä asetuksen 44 §:n 1 momentin 3 kohdasta ehdotetaan poistettavan maininta Uudenmaan maistraatista tehtävää hoitavana maistraattina.

3 Vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Maistraattien välillä on jo aiemmin sovittu Maahanmuuttoviraston ja Verohallinnon tallettamien tietojen korjaamistoimivallan keskittämisestä Kaakkois-Suomen maistraattiin ja muutoksen taloudelliset vaikutukset on huomioitu maistraattien välillä.

Myöskään paikallispoliisin toimivallan poistamisesta, aviolapsen käsitteestä luopumisesta, äitiyden vahvistamista koskevan kohdan lisäämisestä, kiinteistön muodos-

tusta koskevien tietojen tallettamisesta luopumisesta, huoneistotunnuksen määrittelyn muuttumisesta ja huoneiston muiden tunnistustietojen tallettamisesta ei aiheudu sellaisia järjestelmämuutoksia väestötietojärjestelmään, jotka edellyttäisivät lisämäärärahoja. Mahdolliset muutokset toteutetaan osana normaalia kehitystyötä tai erillishankkeissa, joiden rahoituksesta on päätetty aikaisemmin.

Valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu valtiovarainministeriössä. [Ehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.]

Asetusluonnoksesta antoivat lausuntonsa

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen]

4 Voimaantulo

Asetus väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan xx päivänä x-kuuta 2018.